

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

Γράφει ο Αντώνης Αμπατζής → ampandonis@gmail.com

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

Το παλαιότερο ευρωπαϊκό ναυτικό κειμήλιο της Αυστραλίας είναι μια ολλανδική πινακίδα-πλάκα από κασίτερο, η οποία είχε τοποθετηθεί πάνω σε μια ξύλινη κολόνα πριν από 400 χρόνια στο απομονωμένο νησί Dirk Hartog στον κόλπο του Shark στην Δυτική Αυστραλία. Τώρα στεγάζεται στο Ολλανδικό μουσείο Rijksmuseum στο Άμστερνταμ. Σας θυμίζει κάτι αυτή η ιστορία; Μήπως την ίδια τακτική και σκεπτικό με τα μάρμαρα του Παρθενώνα; Ας τα πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή.

Η ιστορική αυτή πινακίδα από κασίτερο τοποθετήθηκε από το πλήρωμα του Eendracht για να καταγράψει την επίσκεψή τους στο «νότιο ομόσπονδο κράτος» στις 25 Οκτωβρίου 1616. Οι Ευρωπαίοι ναυτικοί άφηναν συχνά υλικό ή μηνύματα που έδειχναν την παρουσία τους σε μακρινές ακτές για παράδειγμα είναι γνωστές οι ολλανδικές πινακίδες, τα γαλλικά θαμμένα νομίσματα και μπουκάλια. Αλλά και οι Βρετανοί, συμπεριλαμβανομένου του James Cook, σημείωσαν τις επισκέψεις τους σε δέντρα ή πετρώματα («ταχυδρομικές πέτρες»).

Ο καπετάνιος Duyfken, και ο Willem Jansz, επισκέφθηκαν τη νότια ηπειρωτική χώρα το 1606 και πιστεύεται ότι ο Willem Jansz, εκτός από την ακτογραμμή έκανε μια προσπάθεια εξερεύνησης και του εσωτερικού αλλά δεν άφησε κανένα σημάδι αυτής της προσπάθειας. Στην δεύτερη επίσκεψη των Ολλανδών το 1616 τοποθετήθηκε από τον Hartog στο νησί Dirk Hartog. Στην τρίτη αποστολή των Ολλανδών, ο Carstenz ο οποίος το 1623 επανέλαβε τη διαδρομή του 1606 του Duyfken στον κόλπο Carpentaria, θα καταγράψει συνάντηση ενός Αβορίγινα που είχε ένα κομμάτι μετάλλου που υποτίθεται ότι είχε δωθεί από τον Duyfken αλλά δεν υπάρχουν δυστυχώς απιά στοιχεία σχετικά με αυτό. Ας δούμε όμως τι γίνεται στην συνέχεια με αυτό το ανεκτίμητο κειμήλιο του Hartog το 1616 όσο αφορά την ιστορία της Αυστραλίας.

Στις 2 Φεβρουαρίου 1697, ο Ολλανδός ναυτικός Willem de Vlamingh βρήκε την πινακίδα του Hartog, η οποία μόλις και διακρινόταν πάνω στον ξύλινο στυλό της. Ο De Vlamingh (ή πιθανώς ο ανώτερος έμπορος του) αναγνώρισε την ιστορική αξία αυτής της πινακίδας και το πήρε πίσω στο πλοίο Eendracht, αλλά το αντικατέστησε από μία άλλη

'1616 THE 25 OCTOBER IS HERE ARRIVED THE SHIP EENDRACHT OF AMSTERDAM THE UPPERMERCHANT GILLIS MIEBAIS OF LIEGE SKIPPER DIRCK HATICHS OF AMSTERDAM. THE 27 DITTO (we) SET SAIL FOR BANTAM THE UNDERMERCHANT JAN STINS, THE FIRST MATE PIETER DOOKES VAN BIL. ANNO 1616'

πλάκα από κασίτερο και λίγο μεγαλύτερο σε μέγεθος. Στην πλάκα του 1697 αντιγράφηκε ακριβώς το κείμενο από την προηγούμενη πινακίδα του 1616. Η διαφορά είναι ότι στην νέα πινακίδα προστέθηκαν λεπτομέρειες για την τριήμερη επίσκεψη στο νησί από τον ντε Βλαμίγκ και το πλήρωμά του. Πριν φθάσει στο νησί Dirk Hartog, ο ντε Βλαμίγκ είχε ονομάσει τον ποταμό Swan και το Rottneest Island προς τα βόρεια της ακτής.

Η πινακίδα-πλάκα του de Vlamingh αναφέρει στα αγγλικά :

'1697 THE 4 FEBRUARY IS HERE ARRIVED THE SHIP GEELVINCK OF AMSTERDAM, THE COMMANDER AND SKIPPER WILLEM DE VLAMINGH OF VLIELAND, ASSISTANT JOANNES BREMER OF COPENHAGEN; FIRST MATE MICHIL BLOEM OF BISHOPRIC BREMEN. THE HOOKER NYPTANGH SKIPPER GERRIT COLAART OF AMSTERDAM; ASSISTANT THEODORIS HEIRMANS OF DITTO (the same place), FIRST MATE GERIT GERITSEN OF BREMEN. THE GALIOT HET WESELTJE, MASTER CORNELIS DE VLAMINGH OF VLIELAND, MATE COERT GERRITSEN OF BREMEN AND FROM HERE (we) SAILED WITH OUR FLEET TO FURTHER EXPLORE THE SOUTHLAND AND (are) DESTINED FOR BATAVIA - #12 (12th February) VOC.'

Ο De Vlamingh πήρε την αρχική πινακίδα του Hartog στην Μπατάβια που σήμερα είναι η σημερινή Τζακάρτα από όπου μεταφέρθηκε στην συνέχεια στην Ολλανδία.

Μετά από περισσότερα από εκατό χρόνια που εκτεθημένο στις πολύ σκληρές καιρικές συνθήκες σε αυτό

το απομακρυσμένο νησί Dirk Hartog, η πινακίδα-πλάκα του De Vlamingh είχε πέσει από τη θέση του όταν ανακαλύφθηκε από τον Γάλλο εξερευνητή Jacques Felix Emmanuel Hamelin και το πλήρωμά του το 1801. Η πινακίδα - πλάκα επανατοποθετήθηκε σε μία νέα θέση αυτή την φορά. Η περιπέτεια αυτής της πινακίδας συνεχίστηκε αργότερα όταν το γαλλικό πλοίο L'Uranie έφτασε σε αυτή την ακτή. Με εντολή του καπετάνιου Louis de Freycinet το 1818 το πλήρωμα του πλοίου έβγαλε και πήρε αυτό το κειμήλιο το οποίο μεταφέρθηκε στη Γαλλία όπου χάθηκε για περισσότερο από έναν αιώνα. Το 1940, το πιάτο του de Vlamingh «ανακαλύφθηκε» ξανά και στην συνέχεια το κειμήλιο αυτό τοποθετήθηκε στο γαλλικό εθνικό μουσείο. Στη συνέχεια, οι Γάλλοι (σίγουρα κατανοώντας ότι αυτό έχει πολύ μεγαλύτερη αξία να είναι στην Αυστραλία παρά στα δικά τους μουσεία, βλέπε μάρμαρα του Παρθενώνα) το δώρισαν στην Αυστραλία το 1947.

Ο Αυστραλός πρωθυπουργός τότε ο Ben Chifley ήθελε να το κρατήσει στην Καμπέρα και να στείλει ένα αντίγραφο στην Δυτική Αυστραλία (αγγλοσαξονική νοτιοτροπία για πολιτιστικούς θησαυρούς). Αυτό προκάλεσε κάποια αγανάκτηση στη Δυτική Αυστραλία. Η έκδοση 29 Μαΐου 1947 του The West Australian σχολίασε:

«Η πινακίδα-πλάκα του Βλαμίγκ ανήκει σωστά στη Δυτική Αυστραλία. Οι Γάλλοι, καλοί φίλοι μετάνοιωσαν από τη λεηλασία των προγόνων τους και έχουν κάνει την αποκατάσταση επιστρέφοντας το. Είναι τώρα η

Κοινοπολιτεία που αμφιβάλλει για το ποιος είναι ο ιδιοκτήτης του παίζοντας ένα παράξενο και περίεργο παιχνίδι.» Η πινακίδα σύμβολο επιστράφηκε τελικά στη Δυτική Αυστραλία το 1950 και παρουσιάζεται στο WA Museum-Shipwreck Galleries στο Fremantle.

Για την ιστορία

Η πινακίδα από το 1616 του Hartog στεγάζεται στο Rijksmuseum του Άμστερνταμ, φέρνοντας μικρές ρωγμές που έγιναν από τις ακραίες καιρικές συνθήκες στις οποίες είχε εκτεθεί.

Η πινακίδα του de Vlamingh βρίσκεται στην εκθεση WA Museum-Shipwreck Galleries στο Fremantle.

Οι ανιχνεύσεις συγχροτρονίων αποκάλυψαν ότι η πινακίδα του de Vlamingh είχε πέσει πολλές φορές από την αρχική της θέση. Επίσης από την παραπάνω ανίχνευση, έχει καταγραφεί ένας κόκκος άμμου στο πίσω μέρος του πιάτου ο οποίος πρέπει να είχε γίνει κατά τη διάρκεια ενός κυκλώνα. Ο κυκλώνας πρέπει να ήταν εξαιρετικά ισχυρός για να ενσωματώσει την άμμο πάνω σε αυτό το μέταλλο. Διατηρείται μέσα σε μια θωρακισμένη θήκη γεμάτη με αέριο αργού. Άρα αν κάνουμε μια σύνδεση του πιο παλιού κειμηλίου στην Αυστραλία μπορούμε να κάνουμε μία σύνδεση και με τα μάρμαρα του Παρθενώνα. Και αυτό γιατί υπάρχει προηγούμενο εδώ στην Αυστραλία σε ένα ανάλογο περιστατικό. Δηλαδή μπορεί αυτό το γεγονός να σταθεί και «νομικά» εκτός και από το ηθικό που μπορεί να δικαιώσει αυτούς που το διεκδικούν. Η ιστορία αυτή δεν είναι και τόσο γνωστή. Δεν διδάσκεται στα σχολεία. Καλό είναι λοιπόν να αρχίσουμε να μαθαίνουμε μέσα από τις πηγές για την σύντομη αλλά πολύ ενδιαφέρουσα ιστορία της Αυστραλίας. Ίσως μας βοηθήσει και κατανοήσουμε και την δική μας ιστορία καλύτερα.

